

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

EESK 494. PLENĀRSESIJA 2013. GADA 10. UN 11. DECEMBRĪ

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Ceļā uz ES makroreģionālu stratēģiju ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas veidošanai Vidusjūras reģionā” (pašinicatīvas atzinums)

(2014/C 170/01)

Ziņotājs: **Stefano MALLIA**Līdzziņotājs: **Stefano PALMIERI**

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja saskaņā ar Reglamenta 29. panta 2. punktu 2013. gada 14. februārī nolēma izstrādāt pašinicatīvas atzinumu par tematu

“Ceļā uz ES makroreģionālu stratēģiju ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas veidošanai Vidusjūras reģionā”.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2013. gada 14. novembrī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 494. plenārajā sesijā, kas notika 2013. gada 10. un 11. decembrī (10. decembra sēdē), ar 121 balsi par, 2 balsīm pret un 1 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

Glosārijs

Akronīms	
MMR	Vidusjūras makroreģions
MMRS	Vidusjūras makroreģionālā stratēģija
MCR	Vidusjūras piekrastes reģions
EMMRF	Eiropas un Vidusjūras makroreģionālais forums

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK uzskata, ka Vidusjūras reģionam ir vajadzīga makroreģionāla stratēģija (EU MMRS), lai palīdzētu risināt problēmas, kuras atsevišķi reģioni vai valstis nevar atrisināt, izmantojot parastos līdzekļus. Šāda stratēģija attiecīgajiem reģioniem palīdzētu pievērsties Vidusjūras reģionam raksturīgās nenoteiktības cēloņiem, palielinot jau uzsāktu iniciatīvu sasniegumu un stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu īstenošanas pievienoto vērtību. MMRS veiksmīga īstenošana pozitīvi ietekmēs arī ES kopumā.

1.2. ES Vidusjūras piekrastes reģioni (*EU MCRs*) ir lieliski piemēroti, lai veidotu sadarbības platformu, kas varētu kļūt stratēģiski nozīmīga ekonomikas, sociālās un politiskās saiknes stiprināšanā, tostarp ar Vidusjūras reģiona trešām valstīm, risinot īpašus jautājumus (imigrācija, jūras transports, kuģošanas drošība, vides aizsardzība u. c.). *MCRs* ir ekonomikas izaugsmes veicināšanas un pārveidošanas potenciāls, izmantojot oriģinālu, novatorisku pieeju.

1.3. Ņemot vērā reģiona plašumu, EESK ierosina ES *MMRS* sadalīt trijos apakšreģionos, pamatojoties uz ģeogrāfisko atrašanās vietu (reģionālo tuvumu), un stratēģiju īstenot praksē, izmantojot rīcības plānus, kuru pamatā ir funkcionāla pieeja, lai risinātu kopējas problēmas.

1.4. EESK atbalsta ES *MMRS*, kuras pamatā ir trīs principi (vairāk papildu finansējuma, vairāk institucionālās koordinācijas un vairāk jaunu projektu), kas stiprina dažādu ES politikas jomu sinerģiju un koordinē centienus, kurus īsteno dažādas ES *MCRs* iesaistītās puses.

1.5. EESK atbalsta ES *MMRS* Vidusjūras reģionam izstrādi – tajā būtu jāiekļauj visi stratēģijas “Eiropa 2020” mērķi, īpaši tādas prioritātes kā *gudra izaugsme* (veicināt uz zināšanām balstītu ekonomiku, atbalstīt inovāciju un jaunas tehnoloģijas), *ilgtspējīga izaugsme* (veicināt ilgtspējīgu, videi draudzīgāku un konkurētspējīgāku ekonomiku) un *iekļaujoša izaugsme* (atbalstīt ekonomiku, kurā liela uzmanība ir pievērsta darbvietu radīšanai un nabadzības samazināšanai, lai atbalstītu sociālo un teritoriālo kohēziju).

1.6. EESK norāda piecus pārmaiņu virzītājspēkus, ar kuru palīdzību var sekmīgi īstenot Eiropas kohēzijas politiku 2014.-2020. gadam Vidusjūras piekrastes reģionos:

- veicināt policentrisku, līdzsvarotu un integrētu attīstību;
- atbalstīt teritoriālo sadarbību ES *MCRs*;
- nodrošināt *MCRs* vispārējo konkurētspēju, pamatojoties uz spēcīgām vietējām ekonomikām;
- uzlabot savienojumus starp teritorijām individu, kopienu un uzņēmumu interesēs;
- pārvaldīt vides, ainavu un kultūras vērtības un izveidot to savstarpējo saikni.

1.7. EESK norāda, cik svarīgi ir atbalstīt *jūras nozaru izaugsmes* stratēģiju, kura potenciāli var sekmēt Vidusjūras reģiona konkurētspēju, atbalstīt videi draudzīgāku politiku īstenošanu, kā arī pāreju uz zemāku oglekļa emisiju ekonomiku visās nozarēs. Komiteja arī atbalsta tādu ES *MMRS*, kurā ņemta vērā Eiropas stratēģija invaliditātes jomā⁽¹⁾ un Dzimumu līdztiesības stratēģija⁽²⁾. Visam trim stratēģijām vajadzētu būt savstarpēji papildinošām īstenošanas procesa laikā.

1.8. EESK atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas priekšlikumu Vidusjūras reģionam saistībā ar integrēto jūrlietu politiku. Tomēr Komiteja vēlas ierosināt vērienīgāku pieeju, t. i., makroreģionālu stratēģiju, kurā vienlaikus iekļauts teritoriālais un jūrniecības pilārs, ņemot vērā Baltijas un Donavas reģionu pieredzi, kā arī Eiropas Parlamenta ziņojumu par ES makroreģionālu stratēģiju attīstību Vidusjūras reģionā un Eiropas Komisijas ziņojumu par makroreģionālu stratēģiju pievienoto vērtību.

1.9. EESK norāda, ka ES *MMRS* pārvaldība būtu jābalsta uz daudzlīmeņu pieeju, kurā iesaistītas reģionālās, valstu un Eiropas iestādes, un tā nebūtu jāuzskata par papildu iniciatīvu vai pasākumu minētajām institūcijām.

⁽¹⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas stratēģija invaliditātes jomā (2010–2020); atjaunināta apņemšanās veidot Eiropu bez šķēršļiem”, COM(2010) 636 final.

⁽²⁾ Komisijas paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Sieviešu un vīriešu līdztiesības stratēģija”, COM(2010) 491 final.

1.10. EESK uzskata, ka būtisks princips ES MMRS īstenošanā ir integrēta pieeja, kas vispirms būtu jāizstrādā, izveidojot apaļā galda sarunu forumus, un pēc tam jāstiprina, izveidojot Eiropas un Vidusjūras makroreģionālo forumu (EMMRF), lai veicinātu visu institucionālo dalībnieku un pilsoniskās sabiedrības (ieinteresēto personu) pilnīgu līdzdalību un nodrošinātu mijiedarbību starp spēkā esošajām politikām, pamatojoties uz funkcionāliem mērķiem, lai veidotu kopēju un savstarpēji saskaņotu politiku. Ierosinātais EMMRF izmantotu pieredzi, kas iegūta, risinot, uzraugot un izvērtējot teritoriālus un ar jūrlietām saistītus jautājumus Vidusjūras reģionā. EMMRF jāklūst par makroreģionālu instrumentu, ar ko nosaka kopīgas stratēģiskas pamatnostādnes rīcībai un kas aktīvi iesaistās teritoriālajai kohēzijai Vidusjūras reģionā paredzētu prioritāro projektu noteikšanā.

1.11. Lai EESK un Reģionu komiteja atbalstītu stratēģiju kohēzijas veidošanai Vidusjūras reģionā, EESK uzskata, ka stratēģiski lietderīga rīcība abām komitejām būtu Vidusjūras makroreģionālā foruma organizēšana un vadība. To varēs paveikt, izveidojot vadības grupu, kurā iekļauts Eiropas Parlaments, Komisija, EESK un RK. Minētā vadības grupa nodrošinās sistemātisku atbalstu stratēģijas izstrādes procesā un tās turpmākajā koordinēšanā.

1.12. EESK atbalsta viedokli, ka stratēģija ir ne tikai dokuments. Pirmām kārtām tai ir jābūt procesam. Tas nozīmē, ka stratēģiju īsteno laika gaitā. EESK pauž cerību, ka pozitīvā pieredze, kas gūta, īstenojot makroreģionālās stratēģijas Baltijas jūras un Donavas reģionos, tiks izmantota Vidusjūras reģionā, lai veicinātu Vidusjūras jaunās makroreģionālas stratēģijas efektīvu un savlaicīgu īstenošanu un tādējādi sniegtu konkrētus ieguvumus attiecīgo reģionu iedzīvotājiem pārredzamā laika posmā.

2. ES makroreģionāla stratēģija Vidusjūras reģionam

2.1. Ir svarīgi izstrādāt kopīgu definīciju, kas tad ir makroreģions. Lielākoties makroreģions tiek definēts kā "apgabals, kas ietver vairāku dažādu tādu valstu vai reģionu teritorijas, kam raksturīgas viena vai vairākas kopīgas ģeogrāfiskas, kultūras, ekonomikas vai cita veida iezīmes vai problēmas (...)" ⁽³⁾.

2.1.1. Komisija izstrādājusi MRS struktūru, kurā iekļauti trīs turpmāk minētie aspekti:

- 1) integrēta pamatprogramma dalībvalstīm un trešām valstīm, kuras atrodas vienā ģeogrāfiskajā apgabalā;
- 2) kopīgu problēmu risināšana;
- 3) ciešākas sadarbības radīti ieguvumi ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas sasniegšanai.

2.2. Pašlaik ES ir pieņēmusi divas MRS – vienu Baltijas jūras reģionam, kas tika apstiprināta 2009. gadā, un otru – Donavas reģionam, kuru apstiprināja 2011. gadā. Reģionu komitejas (RK) 2011. gadā ⁽⁴⁾ ierosinātā makroreģionālā stratēģija Adrijas un Jonijas jūras reģionam ir apstiprināšanas procesā, savukārt Atlantijas okeāna reģiona stratēģija jau ir apstiprināta.

2.2.1. MRS apspriešana jāskata saistībā ar dažādajām pārmaiņām ES politikas sistēmā: līdz ar Lisabonas līguma pieņemšanu teritoriālā kohēzija ir kļuvusi par svarīgu ES politikas mērķi, līdz ar stratēģijas "Eiropa 2020" apstiprināšanu teritoriālā pārvaldība ir nozīmīgs faktors, kas palīdz sasniegt nākamajam plānošanas periodam (daudzgadu finanšu shēmai 2014.–2020. gadam) izvirzītos ES kohēzijas politikas mērķus.

2.2.2. Komisija 2012. gadā publicēja paziņojumu, kurā izvērtēja ar jūrniecību saistīto pasākumu vajadzības un potenciālu Adrijas un Jonijas jūras reģionā, izstrādājot pamatplānu "virzībai uz saskaņotas jūrlietu stratēģijas un atbilstīga rīcības plāna izstrādi līdz 2013. gadam", norādot, ka, "ja ES dalībvalstis nolemtu lūgt Komisiju sagatavot ES stratēģiju Adrijas un Jonijas jūras reģionam, šī jūrlietu stratēģija varētu būt pirmais elements šādā ES MRS, kas aptver papildu jomas" ⁽⁵⁾.

⁽³⁾ Makroreģionālās stratēģijas Eiropas Savienībā, darba dokuments, kuru Stokholmā izklāstīja komisārs Pavel Samecki (16.9.2009.): . http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/cooperation/baltic/pdf/macoregional_strategies_2009.pdf.

⁽⁴⁾ Reģionu komitejas pašiniciatīvas atzinums "Adrijas-Jonijas jūras makroreģiona teritoriālā sadarbība Vidusjūras reģionā", OV C 9, 11.1.2012., 8. lpp.

⁽⁵⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Adrijas un Jonijas jūras reģiona jūrlietu stratēģija", COM(2012) 713 final, Brisele, 30.11.2012.

2.3. Tā kā makroreģionāla pieeja ES politikā ir sastopama aizvien biežāk, EESK uzskata, ka terminam “makroreģions” ir vajadzīga skaidrāka definīcija. Turklāt EESK saskaņā ar saviem iepriekšējiem atzinumiem⁽⁶⁾ atbalsta šo svarīgo politisko stratēģiju, kā arī Eiropas Parlamenta rezolūciju par makroreģionālajām perspektīvām Vidusjūras baseinā⁽⁷⁾.

2.3.1. Norādītas divas galvenās makroreģionālo stratēģiju mērķu kategorijas: pirmajā kategorijā ietilpst to problēmu risināšana, kurām pietiekami nevar pievērsties atsevišķi reģioni vai valstis (piemēram, vides problēmas), savukārt otrā mērķu kategorija saistīta ar sadarbību, kas ir izdevīga iesaistītajiem reģioniem un valstīm. Šī klasifikācija atspoguļo atšķirību starp transnacionālu jautājumu un kopīgu jautājumu (izmanto debatēs par ES finansējuma transnacionālajiem aspektiem un subsidiaritāti). Vidusjūras reģiona ģeogrāfiskās, sociāli ekonomiskās un administratīvās iezīmes nepārprotami liecina, ka MRS vissvarīgākā ir pirmā mērķu kategorija.

2.4. Vidusjūras baseina valstīm piemīt līdzīgas vides, vēsturiskās un kultūras īpatnības, un tādēļ to varētu uzskatīt par vienotu makroreģionu⁽⁸⁾. EESK uzskata, ka Vidusjūras baseinā būtu jāīsteno viena vienota makroreģionālā stratēģija, kas kopīga 149 (ieskaitot 7 Horvātijas reģionus) ES Vidusjūras piekrastes reģioniem (MCRs), kuri atrodas Spānijas, Francijas, Horvātijas, Itālijas, Maltas, Slovēnijas, Grieķijas un Kipras teritorijā un ir definēti kā NUTS 3. līmeņa reģioni⁽⁹⁾.

2.5. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits ES MCR 2009. gadā bija 32,4 miljoni, no kuriem apmēram 41 % bija sievietes. Šie iedzīvotāji kopumā ir pakļauti lielākam bezdarba riskam, jo vidējais bezdarba līmenis ES MCR 2009. gadā bija apmēram 12,9 % (Eiropas Savienībā – 8,9 %). ES MCR iekšzemes kopprodukts (IKP) 2007. gadā bija 1 715 miljardi pēc PSL (pirktpējas līmeņa) jeb 13,9 % no ES IKP. Vidējais IKP uz vienu iedzīvotāju šajos reģionos bija 23 000 pēc PSL uz vienu iedzīvotāju, kas ir zemāks nekā ES kopumā (24 000 PSL uz vienu iedzīvotāju)⁽¹⁰⁾.

2.5.1. Ņemot vērā reģiona plašumu, EESK uzskata, ka ES Vidusjūras makroreģions (ES MMR) būtu jāiedala vismaz trīs apakšmakro-reģionos. Eiropas Parlaments (EP) nesēn veica konsultācijas par makroreģionu attīstību, un apspriešanas laikā tika pausts viedoklis, ka Vidusjūras reģionā būtu jāsadala trīs atsevišķi apakšmakroreģioni (SMR) ar konkrētiem savstarpēji koordinētiem rīcības plāniem: i) viens apakšmakroreģions Vidusjūras reģiona rietumos, ii) otrs – Vidusjūras reģiona centrālajā daļā, proti, Adrijas un Jonijas jūras makroreģions, un iii) trešais – Vidusjūras reģiona austrumos.

2.5.2. Attiecībā uz apakšmakroreģionu Vidusjūras reģiona centrālajā daļā un atbalstot Eiropas Parlamenta viedokli un Eurostat noteikto ģeogrāfisko sadalījumu, EESK uzskata, ka ir būtiski Sicīliju un Maltu iekļaut Adrijas un Jonijas jūras makroreģionā. Vēl svarīgāk ir tas, lai valstīm un reģioniem, kas atrodas pie apakšmakroreģionu nosacītajām robežām, arī būtu iespēja iesaistīties vairāk vienā apakšmakroreģionā, lai nodrošinātu labāku koordināciju un novērstu nelietderīgu dubultošanu un konfliktus.

⁽⁶⁾ EESK izpētes atzinums Kipras prezidentūrai “Makroreģionālas stratēģijas izstrāde Vidusjūras reģionam”, OV C 44, 15.2.2013., 1. lpp., EESK atzinums “Atlantijas okeāna reģiona jūrlietu stratēģijas izstrāde”, OV C 229, 31.7.2012., 24. lpp.

⁽⁷⁾ Priekšlikums Eiropas Parlamenta rezolūcijai “ES makroreģionālo stratēģiju attīstība: pašreizējā prakse un nākotnes izredzes, it īpaši Vidusjūras reģionā”, 2011/2179(INI), 27.6.2012.

⁽⁸⁾ “Vidusjūras teritorijā ietilpst visas jūras teritorijas, ko rietumos ierobežo Gibraltāra jūras šaurums un austrumos – Marmora jūra, izņemot Marmora jūru. Vidusjūras krastos atrodas 142 ES piekrastes reģioni (NUTS 3. līmeņa reģioni).” EUROSTAT, 2011. g., *Statistics in focus* (Statistika tuvplānā), *Vidusjūras un Melnās jūras baseins*.

⁽⁹⁾ ES piekrastes reģions ir statistikas reģions, kas definēts kā NUTS 3. līmeņa reģions un atbilst vienam no šādiem kritērijiem:

— reģions robežojas ar jūru (šim kritērijam atbilst 372 reģioni);

— reģionā vairāk nekā puse iedzīvotāju dzīvo ne tālāk par 50 km no jūras (šim kritērijam atbilst 73 reģioni);

— Hamburgas reģions Vācijā, kurš neatbilst nosauktajiem kritērijiem, ir iekļauts ES piekrastes reģionu sarakstā, ņemot vērā tā spēcīgo ietekmi jūrniecības jomā.

Avots: EUROSTAT, 2011. g., *Op.cit.*

⁽¹⁰⁾ Pēc Horvātijas iestāšanās ES dati liecina, ka Horvātijas 7 MRS ekonomiski aktīvi ir 527 700 iedzīvotāju (44,7 % sieviešu), bezdarba līmenis ir 17,8 %, un vidējais IKP ir 20 PSL (Eurostat 2013). Par citām valstīm: Eurostat, 2011, *Op.cit.*

3. Priekšnosacījumi

3.1. Kopumā Vidusjūras reģions ir cietis no Eiropas Savienības mainīgās pieejas, gadu gaitā reģionā īstenojot dažādas iniciatīvas un instrumentus. Šīs iniciatīvas ir sniegušas dažus pozitīvus rezultātus, taču nav spējušas pilnībā sasniegt sākotnēji izvirzītos sociālās, politiskās un ekonomiskās attīstības mērķus. Pienācis laiks papildināt ES veikto darbu, izmantojot Savienību Vidusjūrai un kaimiņattiecību politiku, kas ir daļa no ES ārpolitikas, un izstrādāt integrētāku politiku ES Vidusjūras reģioniem.

3.1.1. Ar attiecīgiem rīcības plāniem papildinātas skaidras un kopīgas stratēģijas gan reģionam kopumā, gan apakšreģioniem varētu palīdzēt atrisināt atsevišķas reģionālās politikas neskaidrības, kas radušās saistībā ar ES ārpolitikas neveiksmēm reģionā (piemēram, Vidusjūras savienība un ES kaimiņattiecību politika). Šāda skaidra stratēģija var arī palīdzēt iekļaut un veicināt dažus pozitīvus sasniegumus un uzsāktus projektus pašreizējā ES ārpolitikā.

3.2. EESK atbalsta makroreģionālu pieeju, kas stiprina sinerģiju starp dažādām ES politikas jomām un koordinē dažādu ES MCR ieinteresēto pušu centienus. Kopumā MRS būtu jācenšas sniegt pievienotā vērtība makroreģionā jau uzsāktajiem pasākumiem, lai koordinētu Eiropas, valstu un reģionu līdzekļus kopīgo mērķu īstenošanā, iesaistītajām pusēm radītu kopīgu panākumu apziņu un tuvinātu jebkura līmeņa organizācijas un iestādes saistībā ar dažu svarīgu iespēju un izaicinājumu izmantošanu. Konkrētāk, šajā laikā, kad ārkārtīgi apjomīgi fiskālie ierobežojumi būtiski ierobežo privātā sektora spēju "no jauna iedarbināt ekonomikas dzinējspēku", ir ļoti svarīgi panākt vislielāko iespējamo Pareto efektivitāti pieejamo resursu izmantošanā.

3.3. Pašreizējā ekonomiskajā situācijā, kuru 2008. gadā izraisīja globālā finanšu krīze, ir vajadzīgi pastāvīgi centieni jaunu izaugsmes jomu atbalstam, kas varētu palīdzēt valstīm izkļūt no ekonomikas krīzes un sniegt iespēju izveidot tik ļoti vajadzīgās darbvietas. Eiropas reģiona dienvidos esošajām ES piekrastes teritorijām piemīt potenciāls kļūt par inovatīviem dinamiskas izaugsmes centriem, izmantojot to unikālās īpatnības.

3.3.1. Taču šim nolūkam būs vajadzīgi vēl nebijuši centieni, lai koordinētu visu reģiona galveno ieinteresēto pušu veikto darbu ar mērķi panākt ciešāku integrāciju starp attiecīgajām nozarēm, svarīgu lomu piešķirot arī sociālajiem partneriem un pilsoniskajai sabiedrībai.

3.3.2. EESK uzskata, ka jau ir virkne instrumentu un politikas jomu, kas būtiski varētu palīdzēt MRS īstenošanā. Tie ir projekti, ko finansē no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Eiropas Sociālā fonda (ESF) un tā dēvēto struktūrfondu līdzekļiem, no līdzekļiem, kuri tiek sadalīti saskaņā ar konverģences mērķi, reģionālās konkurētspējas un nodarbinātības mērķi, Eiropas teritoriālās sadarbības mērķi, un no līdzekļiem, kas paredzēti transporta un teritoriālās kohēzijas attīstības programmās (piešķirti saskaņā ar stratēģiju "Eiropa 2020"), jo īpaši programmās, kurās paredzēts konkrēts atbalsts jūrlietām, piemēram, no Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda, Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta, kā arī Eiropas Investīciju bankas (EIB) un valstu līdzekļiem.

3.3.2.1. Šajā saistībā ir jānorāda, ka visas ES dalībvalstis (un jo īpaši 163 Vidusjūras piekrastes reģioni) patlaban izstrādā individuālus partnerattiecību nolīgumus, kuros būs izklāstīts, kā katra dalībvalsts gatavojas izmantot VSS fondus. Lai gan neapšaubāmi jāatzīst, ka minētajos nolīgumos ietverts teritoriālās sadarbības aspekts, EESK uzskata, ka netiek izmantota iespēja vēl vairāk saskaņot Vidusjūras reģiona valstu un reģionu pasākumus.

3.3.2.2. Tomēr EESK uzsver, ka ir vajadzīgi starpposma pasākumi MRS īstenošanas atbalstam, un šādi pasākumi pilnībā jāīsteno, līdz tiek uzsākta ar ES dalībvalstīm noslēgto partnerības nolīgumu termiņa vidusposma pārskatīšana.

3.3.3. Minēto instrumentu mērķtiecīgai un optimālai izmantošanai ir vajadzīga iesaistīto iestāžu savstarpēja daudzlīmeņu koordinācija, lai vadītu šo procesu, nodrošinātu resursu pilnīgu izmantošanu un novērstu dublēšanos. Starpreģionālā koordinācija šobrīd ir kļuvusi svarīga un steidzama jo sevišķi tāpēc, ka ar tādu pašu (vai mazāku) finansējuma apjomu ir jāpanāk daudz vairāk. Tādēļ ir jāizveido atbilstoši un efektīvi instrumenti koordinācijas un efektivitātes nodrošināšanai.

3.3.3.1. Globalizētajā pasaulē, kurā valda konkurence, šiem 163 reģioniem ir jāspēj sacensties ar tuviem un tāliem konkurentiem, un tādēļ ļoti svarīga ir vadība un savlaicīgi pieņemti lēmumi.

3.3.4. Perifērie un piejūras reģioni, kas ir Eiropas Perifēro piejūras reģionu konferences (CPMR) dalībnieki, un Reģionu komiteja atkārtoti aicinājuši Eiropas Komisiju izstrādāt Teritoriālo paktu, lai visas ekonomiskās grupas Eiropas reģionos varētu vairāk pievērsties stratēģijai "Eiropa 2020" ⁽¹¹⁾.

3.4. Ir jāapvieno svarīgas politikas jomas un decentralizēta lēmumu pieņemšana, kas palīdzētu nodrošināt resursu koordinēšanu, lai tos izmantotu tur, kur tie sniegtu maksimālu ieguldījumu izaugsmē un darbvietu izveidē.

3.4.1. Tikai pārdomāta un vienkārša stratēģija, kuras pamatā ir visplašākā iespējamā vienprātība, var palīdzēt ES MCRS reģioniem, mazpilsētām, lielpilsētām un ostām izprast risinājumus un izdarīt pareizo izvēli.

3.4.2. Jāizstrādā arī metode politikas efektivitātes novērtēšanai Vidusjūras makroreģionā, lai savlaicīgi varētu veikt koriģējošus pasākumus. Līdz šim kritēriju trūkums, lai precīzi novērtētu politikas veiksmīgu/neveiksmīgu īstenošanu, koordinācijas neesamība, centienu dubultošanās un resursu nelietderīga izmantošana, kā arī pārskatatbildības trūkums nedeva iespēju savlaicīgi īstenot koriģējošus pasākumus, un tādēļ neveiksmes politikas jomā izrādījās vēl lielākas.

3.4.3. Stratēģijai jāpievieno rīcības plāns, un tajā skaidri jānorāda projekti, kurus galvenokārt izraudzītos, ņemot vērā to starpreģionālo ietekmi un nozīmi ekonomikas izaugsmes jomā, kā arī šo projektu īstenošanai izmantojamie finansējuma avoti. Tas ir ļoti būtiski, un būtu īstenojams pirmajos divos gados pēc daudzgadu finanšu shēmas 2014.–2020. gadam īstenošanas uzsākšanas.

3.4.4. Ļoti svarīgi ir samazināt birokrātijas prasības, kas ieinteresētajām personām un dalībniekiem ir noteiktas par ziņošanu un veidlapu aizpildīšanu. NVO, MVU un reģionālās pašvaldības, īpaši nelielos reģionos, bieži vien atturas no līdzdalības, jo trūkst kapacitātes un ir bažas par spēju ievērot visas birokrātiskās procedūras. Atzīstot pārbaužu un līdzsvara nodrošināšanas nepieciešamību, projektu saņēmējiem jābūt iespējai veltīt laiku un resursus, lai sniegtu reālu labumu sabiedrībai un ekonomikai kopumā.

3.4.5. EESK uzskata, ka rīcības plānu neveiksmīga īstenošana reģioniem liegs pilnvērtīgi izmantot iespēju, lai radītu izaugsmi. Šāda neveiksme dārgi maksās, jo īpaši pašreizējās krīzes laikā. EESK ir pilnīgi pārliecināta, ka ar inovatīvu sadarbību iespējams būtiski uzlabot resursu izmantošanas efektivitāti nolūkā panākt spēcīgāku izaugsmi. Neveiksmes risks apdraud arī reģionu politiskos vadītājus un iedzīvotājus. Lielākajā daļā iesaistīto reģionu izaugsmes prognozes nākamajiem diviem gadiem nav visai pozitīvas, un problēma kļūs vēl sarežģītāka, ja šie reģioni pieņems lēmumu ignorēt MRS sniegtās iespējas un neizmanto reģionu dabas resursus un cilvēkresursus efektīvā un ilgtspējīgā veidā ⁽¹²⁾.

3.4.6. Minētās stratēģijas izstrādē vispirms būtu jāizvirza galvenie mērķi un jāapzina pašreizējās ES, valstu un reģionālās programmas, kā arī reģionālās un vietējās pašvaldības un pilsoniskās sabiedrības apvienības, kas var nodrošināt nepieciešamo koordinēšanu. ES MRS ir vairāki ES finansēti projekti, kas, pienācīgi koordinēti, varētu radīt lielāku pievienoto vērtību. Šie projekti, kas jau ir izstrādāti (vismaz uz papīra), kā arī jaunie projekti, kuri neapšaubāmi tiks uzsākti nākotnē, var būt noderīgi dažu ES MRS mērķu sasniegšanā.

4. Darbības joma

4.1. Galvenais uzdevums ir sekmēt Vidusjūras reģiona tādas daudzlīmeņu MRS definēšanu, kurā pasākumus īsteno, izmantojot īpašus rīcības plānus un balstoties uz trim principiem – vairāk papildu finansējuma, vairāk starpiestāžu koordinācijas un vairāk jaunu projektu.

⁽¹¹⁾ Marseļa, 2009. gada 27. novembris, CPMR seminārs par tematu "Eiropas izvešana no krīzes – reģionu sākotnējie priekšlikumi attiecībā uz ES budžeta un politikas nākotni". Reģionu komiteja savā pirmajā rezolūcijā (RK 199/2010) ierosina stingri atbalstīt Eiropas Parlamenta izteikto priekšlikumu, proti, izstrādāt reģionālo un vietējo pašvaldību teritoriālo paktu par stratēģiju "Eiropa 2020".

⁽¹²⁾ *Attīstības scenāriji Vidusjūras reģionam* – Pasaules Ekonomikas forums, 2011. g.

4.2. Vidusjūras reģionos ir vajadzīga kopīga apņemšanās sadarboties stratēģijas īstenošanā visos rīcības līmeņos, kas dotu iespēju sekmēt stratēģijā "Eiropa 2020" izvirzīto mērķu sasniegšanu, tādējādi veicinot ES politikas jomu un fondu integrāciju (teritoriālā sadarbība). MRS būtu jāīsteno, lai palīdzētu reģioniem un teritorijām pievērsties problēmām, kuras nevar atrisināt ar vienas valsts rīcībā esošajiem līdzekļiem.

4.3. EESK uzskata, ka MRS izstrāde Vidusjūras reģionam jābalsta uz trim izaugsmes pilāriem:

— Pārdomāta izaugsme (īpaši uzsverot jūras nozaru izaugsmi)

Uz zināšanām balstītas ekonomikas sekmēšana, atbalstot inovāciju un jaunas tehnoloģijas;

— Ilgtspējīga izaugsme

Ilgtspējīgas, vidi saudzējošākas un konkurētspējīgākas ekonomikas sekmēšana;

— Iekļaujoša izaugsme

Atbalsts tādai ekonomikai, kurā īpaši uzsvērtā darbvietu izveide un nabadzības mazināšana, lai sekmētu sociālo un teritoriālo kohēziju.

4.3.1. *Pārdomāta izaugsme tiks atbalstīta, ņemot vērā "Jūras nozaru izaugsmes" koncepciju. Eiropas Komisija 2012. gada 13. septembrī publicēja paziņojumu par jūras nozaru izaugsmi, kurā uzsvērtas piecas vērtību ķēdes, kas var sekmēt ilgtspējīgu izaugsmi un darbvietu izveidi jūras nozaru un jūrlietu ekonomikā. Tās ir šādas: jūras enerģija, akvakultūra, jūras, piekrastes un kruīzu tūrisms, jūras derīgo izrakteņu resursi un jūras biotehnoloģija⁽¹³⁾.*

4.3.1.1. *Jūras nozaru izaugsme atspoguļo piejūras reģionu lēmumus, lai uzlabotu konkurētspēju un ekonomikas izaugsmi, izmantojot ģeogrāfisko stāvokli un īpatnības, proti, pasākumus jūrniecības un jūrlietu jomā, un galvenokārt koncentrējoties uz to, kas izdodas vislabāk.*

4.3.1.2. *ES MMR piekrastes reģioniem attiecībā uz pārdomātu izaugsmi ir divi uzdevumi:*

— *radīt pietiekamu saimniecisko darbību, kas Eiropai palīdzētu izkļūt no pašreizējās ekonomikas un sociālās krīzes;*

— *veikt vajadzīgos ieguldījumus svarīgākajā infrastruktūrā, īpaši ostās, lidostās, dzelzceļā, transporta mezglos un citās struktūrās, kas nodrošinās ES MMR spēju pilnvērtīgi iesaistīties ekonomikas atveseļošanā, tiklīdz tā sāksies.*

4.3.1.3. *Vidusjūras reģiona resursu ilgtspējīga izmantošana paver iespēju radīt labklājību un darbvietas. Būtu jāattīsta progresīvu vides sistēmu un tehnoloģiju pētījumi, lai atbalstītu pakāpeniski izzūdošos tradicionālos saimnieciskās darbības veidus Vidusjūras reģionā, un tādējādi pavērtu jaunas iespējas.*

4.3.1.4. *Šo uzdevumu īstenošanā jāiesaista zinātnes, tehnoloģiju un saimnieciskās aprindas, kā arī sociālie partneri. Jāņem vērā arī atbalsta pasākumi tādās jomās kā infrastruktūra, rūpniecība, apmācība, pētniecība un izstrādei paredzēto ieguldījumu politika, augstskolu sadarbība un klasteru izveide.*

4.3.1.5. *Jūras nozare ir ļoti spēcīga un sniedz ieguldījumu attīstības stratēģiju īstenošanā. Jūras tūrisms rada saimniecisko darbību un darbvietas, kā arī palīdz veidot Eiropas un Vidusjūras reģiona identitāti.*

4.3.2. *Galvenie ilgtspējīgas izaugsmes virzītājspēki un iesaistītās nozares ir savstarpēji saistītas dažādos veidos. Ilgtspējas sasniegšana un videi nekaitīgākas politikas īstenošana, kā arī pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni visās nozarēs palīdz sasniegt mērķus, kas izvirzīti klimata pārmaiņu jomā un saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām. Resursi ir jāizmanto efektīvi, sinerģija ir jāstiprina, pasākumu nelietderība un dublēšanās ir jākonstatē un jānovērš. Galvenie infrastruktūras veidi, tostarp sauszemes un jūras transporta, enerģijas pārvades un IT tīklu infrastruktūra, pastāvīgi jāuzlabo, lai novērstu nepilnību rašanos.*

⁽¹³⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Jūras nozaru izaugsme un izaugsmes noturību veicinošās iespējas", COM(2012) 494 final, Brisele, 2012. gada 13. septembris.

4.3.2.1. Piekrastes un jūras ilgtspēja ir savstarpēji saistīti aspekti, un tie pakļauti cilvēka darbības radītajam spiedienam, tostarp ietekmei, ko izraisa uz zemes radītais piesārņojums, kurš nokļūst Vidusjūrā, kā arī kuģu radītā CO₂ emisija⁽¹⁴⁾. Piekrastes teritoriju integrētajā pārvaldībā būtu jāiekļauj ne tikai ar piekrastes saimniecisko darbību un piesārņojumu saistīti jautājumi. Jebkurai iniciatīvai jāsekmē “zaļo” tehnoloģiju vismūsdienīgāko veidu izmantošana gan jūrniecības nozarē, gan uz kuģiem, kas šķērso Vidusjūru.

4.3.2.2. Eiropas Savienība un astoņas tās dalībvalstis ir pievienojušās 1975. gada Barselonas Konvencijai par Vidusjūras aizsardzību pret piesārņojumu un tās protokoliem, kas parakstīti ANO Vides programmas ietvaros. Līdz ar Padomes 2012. gada nogalē apstiprināto tiesību aktu ES pievienojās minētās Konvencijas “Jūras protokolam”, lai aizsargātu Vidusjūras piekrastes teritorijas no piekrastē radītā piesārņojuma. ES Vidusjūras reģioniem paredzami būtiski ieguvumi saistībā ar minētās Konvencijas piemērošanu, un tai būtu jāveltī liela uzmanība, ņemot vērā arī mērķi jūras nozaru izaugsmes jomā.

4.3.2.3. Vidusjūras reģiona potenciāls atjaunojamo energoresursu jomā nodrošina milzīga tīras enerģijas avota pieejamību, kas pagaidām vēl ir neskarts. Saskaņā ar stratēģijas “Eiropa 2020” mērķiem pasākumi attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām un to novēršanu būtu jāiekļauj ES MRS.

4.3.2.4. ES MRS ir vajadzīgi pasākumi ilgtspējīgas transporta nozares jomā, lai samazinātu oglekļa dioksīda emisiju apjomu. Sauszemes transporta plūsma būtu jānovirza uz jūras transportu⁽¹⁵⁾. Savukārt jūras transportā būtu jāturpina virzība uz tīrākas degvielas izmantošanu. Šeit jāiekļauj arī kuģošanas drošība un sadarbība katastrofu novēršanā un reaģēšanā uz tām.

4.3.3. ES MRS būtu jāiekļauj spēcīga sociālā dimensija, lai sekmētu *iekļaujošu izaugsmi* ES MCRs. Ekonomikas attīstībai un jaunu darbvietu izveidei būtu jāpalīdz nodrošināt augstāks dzīves līmenis reģionu iedzīvotājiem. Reģionālajām pašvaldībām būtu jāsekmē sociālais dialogs un sociālo partneru, kā arī pilsoniskās sabiedrības pārstāvju līdzdalība. Pamatojoties uz integrētu pieeju teritoriālajai kohēzijai, jāņem vērā stāvoklis integrācijas jomā pilsētās un lielpilsētās, lauku teritorijās, piekrastes mazpilsētās un salās. Infrastruktūra, tehnoloģijas un pakalpojumu pieejamība cilvēkiem ar invaliditāti būtu jāorientē uz ilgtspējīgu attīstību kā pamata priekšnoteikums iekļaujošai izaugsmei.

4.3.3.1. Ir jāattīsta informācijas tehnoloģijas, jo īpaši labākas savienojamības nodrošināšanai perifērajās teritorijās, lai sekmētu Vidusjūras reģionu vispārēju teritoriālo un sociālo kohēziju, izmantojot starptematisku pieeju. Būtu jāatbalsta IKT attīstība.

4.3.3.2. Jāuzsver arī lidostu un lidostu pakalpojumu turpmākas attīstības nepieciešamība MMR, lai stiprinātu reģionu ekonomisko integrāciju. Gaisa transporta pakalpojumu un gaisa transporta infrastruktūras jomā vēl ir būtisks neizmantots potenciāls, un ir vajadzīgi lielāki ieguldījumi.

4.3.3.3. Izglītības un apmācības iestādēm ir svarīga nozīme *iekļaujošas izaugsmes* veicināšanā Vidusjūras reģionā. Ir jānosaka ES MMR kopīgi mērķi izglītības jomā.

4.3.3.4. EESK uzskata, ka ir jāpastiprina sociālo un pilsoniskās sabiedrības partneru un izglītības/apmācības iestāžu dialogs. Ar jūras nozarēm saistītu mācību priekšmetu apguvei, kā arī augstskolu un apmācību centru sadarbībai jābūt prioritātei.

4.3.3.5. Turpmākās stratēģijas izstrādē būtu jāņem vērā arī tie ES MCR iedzīvotāji, kuri ir bez darba, un stratēģijā būtu jāparedz pasākumi, kas viņiem dotu iespēju no jauna iekļauties darba tirgū. Svarīgi ir arī reāli, konkrēti centieni iesaistīt “atstumto” sociālo grupu, piemēram, migrantu kopienu un sievietes organizāciju, vadošos pārstāvjus. EESK pilnībā atbalsta ES politiku, kuras mērķis ir novērst diskrimināciju rases vai etniskās izcelsmes, invaliditātes, vecuma, seksuālās orientācijas vai dzimuma dēļ.

⁽¹⁴⁾ COM(2013) 480 final – 2013/0224 (COD).

⁽¹⁵⁾ Turpat.

4.3.3.6. Ņemot vērā Eiropas perspektīvas saistībā ar sabiedrības novecošanu, jāveic īpaši pasākumi nolūkā atbalstīt veselīgas un aktīvas vecumdienas ES MCRs. Vidusjūras reģioniem jāuzsāk arī dzīvotspējīgs ilgtermiņa plāns attiecībā uz kontrolētu imigrāciju un sezonas darba ņēmējiem, kuri aizpildītu darbvietas, kas rodas sabiedrības novecošanas dēļ, kā arī jārisina jautājumi saistībā ar apgādājamo īpatsvara palielināšanos. EESK atbalsta neatlaidīgākus ES centienus, lai palīdzētu Vidusjūras reģioniem risināt problēmas saistībā ar migrāciju un migrantu iesaistīšanu sabiedrībā.

4.3.3.7. EESK uzskata, ka ir būtiski attīstīt ES MMRS, ņemot vērā Eiropas prioritātes, kuru mērķis ir uzlabot sociālo iekļaušanu, labklājību un cilvēku ar invaliditāti tiesību pilnīgu ievērošanu, kā arī atbalstīt dzimumu līdztiesību Vidusjūras reģionā. Tāpēc ir ļoti svarīgi nodrošināt cilvēku ar invaliditāti individuālo neatkarību, cieņu un brīvību un palielināt sieviešu lomu Vidusjūras reģiona darba tirgū, sabiedrībā un ar lēmumu pieņemšanu saistītos amatos.

5. Paredzamie ieguvumi

5.1. Vidusjūras MRS īstenošana paver daudz iespēju, galvenokārt nodrošinot kopēju sistēmu kohēzijas politikas īstenošanai un sekmējot starpnozaru sadarbību vienotā pakalpojumu sniegšanas telpā. Minētā sistēma var veicināt ieguldījumu lielāku mijiedarbību un ietekmēt katru Eiropas makroreģiona reģionālās attīstības plāna attiecīgās prioritātes, ar integrētas pieejas starpniecību nodrošinot pārskatīšanu un patiesu sinerģiju.

5.2. ES MRS nodrošinātu ES dažādo intervences mehānismu plašāku izmantošanu un labāku mijiedarbību, izmantojot ne vien kohēzijas politikas īstenošanai piešķirtās apropriācijas, bet ar daudzlīmeņu pārvaldības palīdzību apvienojot arī reģionu un dalībvalstu resursus. Tā ir stratēģija, kurā ieguvējas ir visas vietējā līmeņa iesaistītās puses.

5.3. Ar Vidusjūras MRS īstenošanu saistītie ieguvumi lielā mērā izriet no ļoti visaptverošas un daudzlīmeņu integrējošas pieejas, kas spēj veicināt ES politikas jomu un programmu sinerģiju, kā arī finansējuma papildināmību.

5.4. Vidusjūras MRS īstenošana sekmēs stratēģisku pasākumu realizēšanu piekrastes un salu teritorijās, kā arī uzlabos sadarbību starp Vidusjūras reģiona vietējām pašvaldībām, reģioniem, pilsētām, ostām un vajadzības gadījumā arī starp valsts iestādēm.

5.5. Pasākumi, kas saistīti ar integrēto jūrniecības politiku un *jūras nozares izaugsmi*, tiks īstenoti, uzsverot šķietami ar jūrniecības nozari nesaistītu darbību savstarpējo saikni un sinerģiju.

5.6. Ierosinātie pasākumi būs attiecināmi uz iepriekš norādītajiem trim izaugsmes pilāriem. Izvēloties ierosinātos pasākumus, katram no tiem jāatbilst šādiem kritērijiem:

- tiem jāietekmē makroreģions un samērīgā laikposmā jāsniedz konkrēti ieguvumi ES MMR iedzīvotājiem;
- tiem jāatbilst ilgtspējīgas attīstības principam un tādēļ kā mērķis jāizvirza ekonomikas izaugsmes radīšana, vienlaikus samazinot negatīvo ietekmi uz vidi;
- tos var īstenot īsā līdz vidējā termiņā (ne ilgāk kā 7 gadus);
- tiem varētu piesaistīt finansējumu no privātā sektora, kas papildinātu publisko (ES un valstu valdību) finansējumu.

6. Pārmaiņu virzītājspēki

6.1. EESK uzskata, ka ar sociālo un ekonomisko attīstību saistītās problēmas Vidusjūras reģionā jārisina kopīgi un sadarbojoties, lai ņemtu vērā un izmantotu teritoriālo potenciālu. EESK norāda piecus pārmaiņu virzītājspēkus, ar kuru palīdzību var sekmīgi īstenot Eiropas kohēzijas politiku 2014.-2020. gadam ES MCR.

6.1.1. *Veicināt policentrisku, līdzsvarotu un integrētu attīstību*

Līdzsvarota teritoriālā attīstība ir stratēģiski nozīmīga, lai atbalstītu sociālo un ekonomisko kohēziju ES MCRs. ES MCRs jāsadarbības inovatīvu tīklu veidošanā, lai samazinātu saimnieciskās darbības teritoriālo polarizāciju un reģionālās atšķirības, un ekonomikas uzplaukumu virzītu uz Vidusjūras reģiona ilgtspējīgu attīstību.

6.1.2. *Atbalstīt teritoriālo sadarbību ES MCRs*

Teritoriālā sadarbība ir svarīgs aspekts Vidusjūras reģiona konkurētspējas stiprināšanā, vienlaikus pēc iespējas samazinot saimniecisko, sociālo un ekoloģisko sadrumstalotību. Ir jāpastiprina koordinācija starp iestādēm, kas īsteno pārrobežu un starptautiskas programmas, noteiktās prioritātes integrējot valsts, reģionālā un vietējā līmeņa stratēģijās, lai atbalstītu tādu pasākumu izstrādi, kuri atbilst stratēģijai "Eiropa 2020" un kohēzijas politikai 2014.-2020. gadam.

6.1.3. *Nodrošināt ES MCRs vispārējo konkurētspēju, pamatojoties uz spēcīgām vietējām ekonomikām*

ES MCRs vispārējo konkurētspēju un kohēziju var sasniegt, rosinot cilvēkus mācīties, studēt un uzlabot savas prasmes, veicinot uz tirgu orientētu inovāciju jaunu produktu/pakalpojumu izstrādei, kas rada izaugsmi un darbvietas, vienlaikus palīdzot vietējām kopienām risināt sociālas problēmas. Lai attīstītu spēcīgu vietējo ekonomiku, stratēģiski svarīgi ir uzlabot informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanu un izveidot vienotu digitālo tirgu, pamatojoties uz ātriem/īpaši ātriem interneta savienojumiem un sadarbībā lietotajām programām.

6.1.4. *Uzlabot teritoriālo savienojamību indivīdu, kopienu un uzņēmumu interesēs*

Piekluve par pieņemamu cenu tādiem vispārējās nozīmes pakalpojumiem kā informācija, zināšanas un mobilitāte, kā arī efektīvi vairākveidu transporta pārvadājumi un videi draudzīgas ražošanas sistēmas ir būtiskas prioritātes Vidusjūras reģiona kohēzijas nodrošināšanā. Lai stiprinātu Vidusjūras baseina reģionu konkurētspēju un kohēziju, stratēģiska nozīme ir ES MCRs galveno centru saiknes stiprināšanai ar starpkontinentālajiem transporta mezgliem, veidojot jūras maģistrāles, nostiprinot Eiropas transporta tīklus (TEN-T) un izstrādājot sekundāru sistēmu tīklus reģionālajā un vietējā līmenī, lai pārvarētu teritoriālos šķēršļus, ko rada, piemēram, Vidusjūras salu ģeogrāfiskais stāvoklis.

6.1.5. *Pārvaldīt un savienot vides, ainavu un kultūras vērtības*

Kultūras un dabas mantojuma aizsardzība un paplašināšana ir svarīgs priekšnoteikums ES MCRs attīstībai. Ir jāatbalsta aizsargājamo teritoriju pilnīga integrācija vietējās kopienās un ekonomikās. Vidusjūras reģionu ainavu lielā vērtība būtu jāattīsta kvalitatīvi, un pienācīgi jāatzīst ar bagātiem dabas un kultūras resursiem apveltītu apgabalu vērtība, lai šos resursus varētu vislabāk izmantot. Tāpēc ir svarīgi attīstīt reģionālo un vietējo identitāti, vienlaikus stiprinot šajos Vidusjūras reģionos dzīvojošo kopienu informētību un atbildību par vidi, ainavām, kultūru un citām unikālām vērtībām.

Briselē, 2013. gada 10. decembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE